Debat

Betaald publiceren leidt tot wetenschappelijke quatsch

Onderzoeksfinanciers zijn zeer enthousiast over het op internet publiceren van wetenschappelijk werk. Ze zien de nadelige gevolgen voor de kwaliteit over het hoofd.

In de oplaaiende discussie rond *open access* en de torenhoge abonnementsprijzen voor tijdschriften van wetenschappelijke uitgevers als Elsevier ligt de nadruk op de toegankelijkheid van informatie en de prijs. Protesterende wetenschappers klagen dat vrije uitwisseling van onderzoeksresultaten wordt gehinderd doordat alleen de meest draagkrachtige universiteiten zich de prijzige abonnementen van tijdschriften kunnen veroorloven. Zonder abonnement kost het inzien van een enkele publicatie al snel tientallen euro's. De uitgevers behalen rendementen van 30 tot 40 procent. Dit is een kwalijke zaak voor onderzoek dat voor een groot deel is gefinancierd met gemeenschapsgeld.

De laatste jaren is er een opmars van openaccess-tijdschriften, die zonder beperkingen de wetenschappelijke publicaties beschikbaar maken op internet. De kosten voor deze publicaties worden niet verhaald op de gebruiker, maar op degene die de publicatie op zijn naam heeft staan. In het *pay-to-publish*-model ontvangt de uitgever tussen de 1.200 en 3.000 euro van de publicerende wetenschapper. Hierna is de publicatie voor iedereen vrij toegankelijk. In Nederland zijn onderzoeksfinanciers als NWO en KNAW fervent voorstander van dit model.

Verliezen we, verblind door het economisch perspectief, niet een belangrijke waarde van wetenschappelijke uitgaven uit het oog – de kwaliteit van het gepubliceerde? Het traditionele systeem van abonnementen leidt ertoe dat de inkomsten onafhankelijk zijn van de redactionele beslissing om een manuscript te accepteren. Redacties van tijdschriften worden zelfs door de uitgevers gestimuleerd om selectief te zijn bij acceptatie. Alleen zo kan de wetenschappelijke reputatie van een tijdschrift stijgen en kunnen de abonnementsgelden omhoog.

Het tegenovergestelde geldt voor het openaccess-model. Alleen als het onderzoek wordt gepubliceerd, ontvangt de uitgever inkomsten. Dit leidt tot perverse financiële prikkels voor uitgevers om het niet zo nauw te nemen met de selectiecriteria. Openaccess-bladen publiceren vaak het grootste deel van de aangeboden manuscripten, ook als referenten vinden dat de wetenschappelijke waarde ver te zoeken is.

Het economische succes van het pay-to-publish-businessmodel veroorzaakt een ongekende schaalvergroting in de tijdschriftenwereld. In 2011 kwamen er per dag vier nieuwe openaccess-tijdschriften bij. Zelfs de fameuze Public Library of Science (PLoS) heeft openlijk toegegeven het *megajournal PloS ONE* in de markt te hebben gezet om financieel te overleven. PLoS ONE publiceerde in 2011 een duizelingwekkende 14.000 artikelen, elk tegen een publicatiebedrag van 1.300 euro. Een goed traditioneel tijdschrift publiceert zo'n driehonderd artikelen per jaar.

> Hiermee belandt de academische wereld van de regen in de drup

Aangenomen dat de wereldwijde kwaliteit van de wetenschap min of meer constant is, kunnen deze enorme aantallen publicaties alleen worden gerealiseerd door een versoepeling van de publicatienormen, ingegeven door financieel gewin. Ook deze nieuwe megawinsten worden gefinancierd met gemeenschapsgeld. NWO en KNAW hebben immers speciale fondsen opgezet om openaccess-publicaties te financieren, zonder enige kwaliteitsrestrictie. Hiermee belandt de academische wereld van de regen in de drup. Het belastinggeld verdwijnt nog steeds in de zakken van de uitgevers. Hiervoor krijgen we een stortvloed aan slechte artikelen terug.

JACINTHA ELLERS
Hoogleraar evolutionaire ecologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Debat

Niet verstandig om door de pijn heen te lopen

Op twee punten gaat het mis in de 'spoedcursus hardlopen' van afgelopen maandag (Zin, 26 maart).

• Hardloopschoenen moeten niet, zoals in het artikel wordt beweerd, één of anderhalve maat groter zijn dan de reguliere schoenmaat. Ze moeten goed passen en elke schoen, zowel hardloopschoen als daagse schoen, heeft een goede ruimte voor de tenen bij de afwikkeling van de voet nodig.

• De auteur adviseert om door de pijn heen te lopen. Dat is juist onverstandig. Pijn is meestal een waarschuwing dat er iets overbelast of verkeerd belast wordt. Zoeken naar een oorzaak en daar iets aan doen, is verstandiger dan doorlopen en de klacht chronisch laten worden.

S.V. SLEESWIJK VISSER
Orthopaedisch chirurg

Oomen helpt discussie talenstudies niet verder

In haar artikel over brede bachelors wekt Barbara Oomen de schijn dat talenonderwijs aan een university college kan wedijveren met een reguliere talenstudie (Opinie, 29 maart). Dit is onterecht, want je kunt met de beste wil van de wereld geen degelijke talenstudie doen aan onze colleges. Aan de Roosevelt Academy wordt slechts één jaar voltijd Frans onderwijs aangeboden. Dat kan onmogelijk tippen aan de intensiteit en diepgang van een bachelor Frans.

Een tweede bezwaar is de claim dat in Angelsaksische landen een 'brede college-opleiding' de norm is. In de VS zijn deze de norm, maar in het Verenigd Koninkrijk kiezen scholieren al op hun zeventiende voor een universitaire opleiding als scheikunde of geschiedenis.

JASPER VAN DER STEEN
Promovendus geschiedenis Universiteit Leiden en alumnus Roosevelt Academy, Middelburg

OPINEXT@NRC.NL

• Brieven en opiniestukken kunt u sturen naar opinext@nrc.nl

• Opiniestukken, liefst aansluitend bij actuele gebeurtenissen, hebben een maximumlengte van 900 woorden. Reacties op artikelen ontvangen wij graag als ingezonden brief (van maximaal 250 woorden).

• Vermeld naam, adres, telefoonnummer, en, indien van toepassing, titels en functies.

ILLUSTRATIE SEBE EMMELOT

Dus je bent een Turk? Boeiuh

Wetenschappers en beleidsmakers zijn het er allang over eens: etnische categorieën als 'allochtoon' of 'Turk' zijn achterhaald. Nu de rest van het land nog.

MARCEL HAM EN JELLE VAN DER MEER
Journalisten

De term 'allochtoon' is geïntroduceerd om lovenswaardige redenen. Ze is in de jaren negentig gemunt als hulpmiddel bij integratiebeleid. Met een precieze definitie – iedereen die in het buitenland is geboren of van wie een van de ouders in het buitenland is geboren – kun je groepen en hun achterstanden in beeld brengen en vervolgens gerichte maatregelen nemen. Omdat herkomstland geregistreerd staat in de gemeentelijke bevolkingsadministratie kan iedere ingezetene geoormerkt worden als allochtoon dan wel autochtoon. Dat maakt het produceren van vergelijkende statistieken kinderlijk eenvoudig. Door uitsplitsing in 'westerse allochtonen' en 'niet-westerse allochtonen', en vervolgens in 'Turk', 'Marokkaan', 'Surinamer' etc. wordt het wel en wee van deze groepen haarscherp in beeld gebracht. De Integratierapporten van het SCP en het CBS zijn daarvan het jaarlijkse hoogtepunt. Een klein deel is nuttig voor beleid (werkloosheid, schooluitval), het meeste is puur kennis (gemengde huwelijken, kindertal, vrijetijdsbesteding, kerkgang etc.).

Maar wat blijkt bij een ronde langs universiteiten? De gebruikers van die kennis, de integratie-onderzoekers, zijn merendeels uiterst kritisch over de waarde ervan. Reden: etnische categorieën als 'allochtoon', 'Turk', 'Marokkaan' zijn achterhaald. Door integratie, het opgroeien van een tweede generatie en door nieuwe immigratie zijn groepen zeer divers geworden waardoor containertermen als 'Turk' of 'Marokkaan' weinig betekenis meer hebben. Een 'Marokkaanse' hbo'er heeft meer gemeen met klasgenoten dan met 'Marokkaanse' straatjongeren.

Etnische statistieken laten nog steeds verschillen en achterstanden zien, maar die worden in rap tempo kleiner, en belangrijker: die verschillen worden niet (meer) verklaard door de etnische achtergrond. Dit geldt zeker voor sociaal-economische achterstanden als werk en inkomen, waar opleiding de belangrijkste verklarende factor is. Bovendien heeft etnische monitoring onbedoeld gezorgd voor stigmatisering en labeling. Ook hard buffelende Turkse ondernemers of onkreukbare caissières met hoofddoek worden voortdurend gelinkt aan problemen.

Gemeenten lopen hier tegenaan, zo leert een inventarisatie. Die Turkse ondernemer wil geholpen worden door het bedrijvenloket, niet door de dienst integratie, zeggen ze in Tilburg. Als het slecht gaat in een wijk, heb je weinig aan een focus op bepaalde etnische groep, maar is het veel effectiever om extra middelen voor scholen uit te trekken, is de les in Amsterdam. En de Dordtse wethouder Harry Wagemakers stelt vast dat subsidie voor Turkse en Antilliaanse werklozen niet werkt omdat het probleem zit in opleiding en arbeidsmarktkennis (en dat is niet des allochtoons).

Daar komt nog bij dat beleid voor alleen allochtone groepen leidt tot scheve ogen bij autochtone achterstandsgroepen. Grote gemeenten als Tilburg, Groningen, Amsterdam en Dordrecht nemen dan ook afscheid van etnisch beleid en kiezen voor een generieke aanpak. Ze schaffen het integratiebeleid af en vervangen dat door algemeen achterstandsbeleid. De woorden 'allochtoon', 'autochtoon', 'Marokkaan', 'Turk', etc. verdwijnen uit de gemeentelijke beleidsvocabulaires. In Groningen hebben ze het alleen nog maar over 'Stadjers', in Tilburg heet het 'Allemaal Tilburgers' en in Dordrecht zijn ze er voor 'alle Dordtenaren'.

> Voor beleid is etnische registratie niet nuttig, voor betrokkenen is het beledigend

Deze gemeenten verkeren in goed gezelschap: het Rijk heeft al veel eerder afscheid genomen van integratiebeleid door alle inhoud te schrappen (zoals de gewichtenregeling in het onderwijs). Wat rest is een lege huls en het inburgeringsbeleid, en dat is niet etnisch.

Op deze toch verrassende trend van de-etnisering van Rijks- en gemeentebeleid is één belangrijke uitzondering. Overlast wordt heel snel als 'etnisch' gelabeld en leidt ook tot een etnisch-specifieke aanpak. Zo kunnen gemeenten speciale subsidie krijgen voor een Marokkanen- en Antillianenaanpak.

Een belangrijke oorzaak van deze reflex is het publieke en politieke debat waar de etnische (en religieuze) labeling in het geheel niet op haar retour is. Terwijl beleidsmakers door schade en schande wijs geworden hun etnische bril afzetten, zien politici, media en veel burgers overal allochtonen rondlopen. 'Zie dan, het is toch een Marokkaan.' 'Mevrouw Albayrak, u bént toch een Turk!', zei Jeroen Pauw onlangs tegen de toenmalige kandidaat voor het PvdA-leiderschap. Deze blik wordt geholpen door een niet te stoppen cijferstroom die problemen aan etniciteit blijft koppelen.

Het woord 'allochtoon' kun je niet afschaffen, zoals Verdonk ooit wilde. Wel moet de overheid zich afvragen of ze deze bijziendheid wil blijven faciliteren. Het is de registratie van herkomstland in de gemeentelijke basisadministratie die het mogelijk maakt mensen 'officieel' als allochtoon te bestempelen en daarmee ook de cijferstroom op gang houdt. Hoogste tijd om deze registratie – om privacyreden toch al kwestieus – te schrappen. Voor beleid is het niet nuttig, voor betrokkenen is het beledigend dat ze apart worden gezet.

Daarmee is etniciteit niet totaal irrelevant verklaard. Als we toch verschillen willen zien dan is een alternatief voor de opgelegde etnische categorie de zelfgekozen identiteit. Zoals in bijvoorbeeld de VS en het Verenigd Koninkrijk al enige decennia de praktijk is. Die zelfgekozen identiteiten hoeven niet per se alleen etnisch te zijn, als ze maar iedereen op een gelijke manier een plek geven, ook kaaskoppen.

Het zou politici en media helpen de omgeving eens door een andere bril te zien. Zie dat Albayrak ook vrouw is, jurist, veertiger, Rotterdammer, arbeidersdochter, ervaren politica, ...

Marcel Ham en Jelle van der Meer zijn journalist en auteurs van 'De etnische bril. Categorisering in het integratiebeleid'. Zie www.nidi.nl

Marian

Oorlog

De financiële markten hebben Nederland in het vizier', aldus Klaas Knot, president van De Nederlandsche Bank, vorige week in het *NOS journaal*. Je ziet het voor je: sluipschutters in pak die, *as we speak*, oprukken door de nacht, dit is oorlog! Maar gaat u vooral rustig slapen.

Onze Heilige Graal, de oorlogsbuit, is volgens Knot de AAA-status, dat ultieme bewijs van financiële betrouwbaarheid. Die moeten we koste wat het kost zien te behouden.

Hoe? Door alles te doen wat de aanvaller zegt.

Het is alsof je de poorten van het kasteel alvast openzet voor de naderende vijand om te voorkomen dat de dure stadsmuren beschadigd raken. In feite zijn we allang gekoloniseerd.

Want of het nu om bezuinigingen gaat of het referendum van Geert Wilders over de euro, steeds weer is het enige argument dat gebruikt wordt onze kredietwaardigheid. Het vertrouwen van de financiële markt is als een troefkaart om elke discussie mee dood te slaan. *There Is No Alternative*, als de bankiers, beleggers en speculanten maar tevreden zijn. Anders is het oorlog.

> Onze Heilige Graal, de oorlogsbuit, is volgens Knot de AAA-status

Maar wat dan nog? Volgend de Dikke van Dale betekent het eerste deel van het woord oorlog 'het verbreken van een overeenkomst' en het tweede deel 'noodlot'. Oorlog is dus de ontbinding van een vastliggende orde, het openbreken van een contract.

In Spanje gingen vorige week duizenden mensen de straten op, uit protest tegen de aangekondigde bezuinigingen. Het is de zoveelste demonstratie in een Europees land, de zoveelste uiting van volkswoede tegen de vastliggende orde, en ook nu braken weer rellen uit. Daarbij kwamen ook banken onder vuur te liggen, symbool als ze staan voor een haast almachtig systeem. Veel mensen vinden dat wel een strijd waard.

Vooralsnog zijn Europese politici echter niet bereid zich te verzetten. Gedwee hebben ze zich neergelegd bij de opgelegde overeenkomst. De vraag is echter wat er gebeurt als niet de belegger, maar de burger zijn vertrouwen verliest. Wat daar de politieke gevolgen van zijn.

Volgens bankier Klaas Knot hebben de financiële markten Nederland in het vizier. Het wordt tijd dat Nederland eens terugkijkt.

MARIAN DONNER

Commentaar

De nachtrust van Geert Wilders

Ook de nachtrust van Geert Wilders behoort tegenwoordig tot de geheimen van het Catshuis, evenals het antwoord op de vraag aan premier Mark Rutte of hij goed heeft geslapen. Kan dat gedoe ophouden? Welk ander doel dan de opvoering van een toneelstuk diende de mededeling van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) afgelopen woensdag dat de onderhandelingen tussen VVD, CDA en PVV over aanpassingen van het regeer- en gedoogakkoord in „een moeilijke fase" waren beland?

Niemand had het idee dat de majeure opgave waarvoor coalitie- en gedoogpartners staan – een bezuinigingsoperatie in ijltempo van 12 tot 16 miljard euro, of nog meer – tot onderhandelingen met makkelijke fases zou leiden.

> PVV heeft genoeg redenen om met coalitie te breken

De foto- en filmbeelden die de al dan niet rokende onderhandelaars van zichzelf lieten maken, de mededeling van de RVD donderdag dat de onderhandelaars alweer voldoende perspectief zagen om door te praten, het heeft er alle schijn van dat deze taferelen vooral dienden om de media enige opwinding te verschaffen. Een stormpje te midden van de al zo lang durende en inmiddels weergekeerde windstilte. De oppositie haakte er gretig op in, een verstandige uitzondering daarop was SP-leider Emile Roemer die er „ernstig rekening" mee hield „dat het allemaal spel is". De onderhandelingen waren dus eerder in een kinderachtige fase beland.

Niettemin heeft in het bijzonder PVV-leider Wilders vele redenen om niet langer aan het beraad deel te nemen. Welke partij van geen versoepeling van het ontslagrecht, geen aantasting van de hypotheekrenteaftrek en de huursubsidie, geen verslechtering van de WW, geen belastingverhoging, maar -verlaging, behoud van de studiefinanciering, 10.000 politieagenten erbij, geen uitbreiding van de marktwerking in de ziekenhuiszorg? De PVV. Ze is toe aan een Houdini-act om met ingrijpende maatregelen op deze gebieden akkoord te gaan. En dat terwijl de bezuinigingen ook nog eens worden opgelegd door de Europese Unie, die „superstaat" die volgens het PVV-program steeds meer gaat lijken op „de oude Sovjet-Unie. De EUSSR".

Vicepremier en CDA-onderhandelaar Maxime Verhagen heeft er enkele malen op aangedrongen dat de partijen niet langer elkaars verkiezingsprogramma voorlezen. Een verstandig advies, zeker voor Geert Wilders. Anders leest hij ook dat de AOW-leeftijd op 65 jaar blijft, „geen dag later" en dat dit voor „de PVV het enige breekpunt bij de formatie van een kabinet" is. Eén dag na de laatste Tweede Kamerverkiezingen, die van 9 juni 2010, trok de partijleider deze belofte in. Waar een nachtje slapen bij Geert Wilders al niet toe kan leiden.